

A létszámgazdálkodásról

Van-e munkaerő-fölösleg?

Elmentem egy szegedi gépipari kisüzembe, amely országos nagyvállalat „leánya”, s megkérdeztem az igazgatót, hogy náluk munkaerőhiány van-e, vagy munkaerő-fölösleg. Azt válaszolta a vezető, hogyha cikket akarok írni, akkor létszámhiánnyal küszködnek, de nekem — kizárólag, mint magánember — megmondhatja, hogy akár holnap elküldhetne tíz embert a gyárból, semmi gondjuk nem adódna belőle. Tovább faggattam — nem mint újságíró, hanem mint magánember —, miért nem cselekednek a józan ész alapján. Válasza még inkább elgondolkodtatott, mert azt mondta, éppen hogy a józan ész alapján cselekednek, amikor tíz embert fölöslegesen alkalmaznak. Erveltem azaz, hogy a felszabaduló munkabérrel jobban tudnának differenciálni, többet fizethetnének azoknak, akik ugyan kevesebb létszámmal, de éppen úgy elvégzik az adott feladatokat, mint korábban többen tették. Megjegyzésemre példával rukolt elő: ha egy tízfős csoport előállna a javaslattal, hogy heten is képesek a rájuk bízott tennivalók pontos és kifogástalan ellátására, akkor a következő lehetőségekkel élhetne a gyár vezetése. A három ember felszabaduló munkabérének a felével valóban gazdálkodhatnának, de azoknak az embereknek, kik a többieket vállalnák, csak hat-százalékos bérjavítást adhatnának. A hatszázalékos növekedés nem ösztönöz arra, hogy a tízfős csoportból heten vállalkozzanak a szigorúbb és ütemesebb, felelősebb munkavégzésre, így hát inkább megmaradnak régebbi viszonyaik között, legyen hat százalékkal kevesebb, s lazább, lödörgősebb a tempó.

Az alólól jövő kezdeményezéshez ennyi valóban kevésnek tűnik, de ha megint csak a józan észre apellálunk, akkor arra kell gondolnunk, hogy a vezetés nem áll hivatása magaslatán, s belenyugszik a gazdaságtalanságba, a pazarlásba, amelyet legértékesebb kincsünkkel, az emberi munkaerővel cselekszünk. Szerencsére az előbb említett gyakorlat is egyre ritkább. Inkább találhatunk szép példákat a szegedi gyárakban is arra, hogy javul

a munkaerő-gazdálkodás, fölösleges létszámot nem tartanak a gyárkapun belül, hanem úgy racionalizálnak, hogy a felszabadult munkaerő olyan helyekre áramoljon, ahol valóban szükség van a munkájukra is, s nemcsak állást töltöttek be. A szegedi városi tanács munkaügyi osztálya tíz cégnél tekintette át a létszám-gazdálkodást, elsősorban azokat a törekvéseket, hogyan csökkentik a létszámot. A gyufagyárban az idén hatvanal kevesebben dolgoznak, mint tavaly ilyenkor. Hogyan vált fölöslegessé hatvan ember, egy nem is oly nagy vállalatnál? Elsősorban a technikai és a technológiai korszerűsítés tette lehetővé a változást, de közrejátszott az üzem- és munkaszervezés javítása is. Negyvenöt dolgozónak — zömmel betanított és segédmunkásnak — a vállalat mondott föl, néhányan nyugdíjba mentek, de többen maguk nyújtották be fölmondásukat. A tanács munkaközvetítő irodája minden embernek megbízható helyet ajánlott, a szakemberek szakmájukban találtak új helyet, de a szak-képzetleneket is szívesen fogadták másutt.

Hasonlóan cselekedett a ZÖLDÉRT vállalat is, ahol mintegy száz ember munkáját tartották fölöslegesnek, nem a korábbi belső munkaerő-fölösleg miatt, hanem a vállalatnál bekövetkezett változások nyomán. A vállalat vezetői így indokolták: az építőipari és karbantartó létszám nagyon felduzzadt, s ezzel egy időben a fejlesztési és beruházási lehetőségek a minimálisra mérséklődtek. A vállalat forgalmában is nagyarányú visszaesés történt. Így aztán a szegedi létszámból harmincan, a makóiából negyvenheten, a szőregiből négyen és a szentesiből tizenegyen váltak fölöslegessé. Az említett létszámból harminchatnak a vállalat más munkakörben adott elfoglaltságot, ugyanannyinak fölmondott, nyugdíjba is mentek, s voltak, akik fölmondották. A további terveikben 5 százalékos csökkentést terveznek a nem fizikai és az órabéres alkalmazottak soraiban.

Amint a két vállalat példája is mutatja, van jócskán fölösleges munkaerő a gyárkapukon belül, amely más

vállalatoknál olykor hiányzik. A mindennapi gyakorlat azonban azt bizonyítja, hogy ennél is több munkaerő-fölösleg létezik a gyárakban, olyan cégekben, ahol a munkaerőhiányra hivatkoznak állandóan. S nyolc szegedi üzem példája igazolja ezt a megállapítást is. Ezekben az üzemekben úgy segítettek magukon a vezetők, hogy változtattak a termékszerkezeten, javították a technikát és a technológiát, okosabban szervezték meg a munkát, és amely területen munkaerőhiánnyal bajlódtak, oda csoportosították a máshol felszabadult létszámot, illetve így ellensúlyozták a kilépők által keletkezett hiányt.

A gumigyárban például hatvanhat termék gyártását állították le, s ezáltal azonnal felszabadult kilenc fizikai dolgozó elfoglaltsága, akikre viszont nagy szükség lett az új termékek gyártásánál. Arra is módjuk adódott, hogy a nagyvállalat más üzemének nyújtssanak segítséget, dolgozókat adjanak kölcsön. Dicséretes törekvést jelez, hogy a gumigyárban jövőre, már az esztendő első negyedének végére harminchat olyan fizikai munkást, akik nem a termelést lendítik előre, átcsoportosítanak az effektív termelő munkába. A konzervgyárban az adminisztratív létszámot szeretnék mérsékelni úgy, hogy megszűntetnék fölöslegesnek ítélt munkaköröket, a gondnokságot is úgy vélik legalább heten átmehetnek más munkaterületre. Akiknek megszűnik korábbi munkakörük, azoknak a termelő üzemekben ajánlanak föl munkalehetőséget, s talán még jobb jövődelmet is.

A példákat nem fontos tovább szaporítani, a felsoroltak ékesen bizonyítják, hogy a magánbeszélgetések alkalmával tett megjegyzéseken igen sok az igazság: van munkaerő-fölösleg a gyárakban. A munkaerő-gazdálkodás színvonalát érdemes tovább csiszolni, „vatta” nélkül készíteni a létszámterveket, s ami a legcélravezetőbb, javítani a jelenlegi — csak jóindulattal közepesnek mondható — technikai és technológiai színvonalon, s hallgatni a józan észre, amikor az üzem- és munkaszervezés feladatait boncolgatják.

Gazdag István

Hőtartó építőanyag

Új, üvegszerű és porusos anyagot dolgoztak ki a moszkvai építőmérnöki egyetemen. Az olcsó, folyékony üvegből készülő anyag hővezető képessége csekély, és fajsúlya is kicsi. Ez az anyag hatékonyan hozzájárul az épületek melegének megőrzéséhez, csökkenti a különféle technológiai és energetikai berendezések hővesztését. További előnye, hogy az új anyag nem ég. Gyártásának licencét olasz és finn cégek is megvásárolták.

A város tisztaságáért

A Német Demokratikus Köztársaság fővárosában, Berlinben 1,1 millió ember él. A város rendjéről, higiéniai körülményeinek fokozatos javításáról tervezeteket készítettek a főváros vezetői. A tervet széles körű vitára bocsátották. 51 szakaszból álló szabályrendeletet fogadott el ezután a városi tanács ülése, és azóta ez szabályozza a főváros lakóinak jogait, kötelezettségeit a város tisztasága érdekében.

Kötelezték például a berlini üzemeiket, hogy az építke-

zési és egyéb hulladékokat két nap alatt el kell távolítaniuk az utcáról. Tilos az üzemi gépkocsikat, az építőgépeket az utcákon, parkok mellett tartani. A közterületeken, építési helyeken, raktárak stb. környékén minden egyes fa kivágásához külön engedély kérése szükséges. A gépkocsik a lakóterületeken, főútvonalakon csak csökkentett sebességgel hajthatnak, nehogy gyermekbalesetet okozzanak. (BUDAPRESS—ADN)

Gőzmozdonyok alkonya

Energiatakarékosság a MÁV-nál

A vasút köztudottan energiaigényes üzem, ezért népgazdasági szinten sem mind-cég, hogy mennyi energiát használ fel, és mennyit tud megtakarítani. A MÁV szegedi igazgatósága fontos feladatának tekinti, hogy a népgazdaság szállítási igényeit maradéktalanul és a lehető legkisebb energiárfordítással elégítse ki. A vasúti igazgatóság irányelvként szögezték le: a fűtési, a világítási és a vontatójárműveket hajtó energiáját a szükséges mértékben biztosítani kell, de a szükségesnél semmivel sem szabad többet felhasználni.

Ennek érdekében még az év elején külön energiatakarékossági intézkedési tervet dolgoztak ki. Ebben rögzítették mindazon szervezési, üzemviteli és műszaki intézkedéseket, amelyek a megtakarítást segítik. Fontos feladatként írták elő a vontatójárművek üzemanyag-, energia-felhasználásának csökkentését. Ezt kétféle módon tudják befolyásolni: egyrészt az igen rossz energetikai hatásfokú gőzmozdonyok fokozatos csökkentésével, másrészt a gazdaságos vontatási módszerek alkalmazásával. A gőzmozdonyok fokozatos cseréjét indokolja az is, hogy a vontatási módnál a legmagasabb a fajlagos energia-költség. A legutóbbi értékelés adatai alapján a szegedi igazgatóságnak a vontatás önköltsége száz kilométerre 7,85 forint, ha a szerelvényt gőzmozdony húzza, míg a Diesel-vontatás száz kilométerre 2,73, a villamosvontatásé 1,23. E számok híven tükrözik, hogy a gőzök egyértelműen a legdrágább.

*

Jelenleg az igazgatóság területén az összes vontatási munkának 11 százalékát végzik csak gőzössel, míg a villamosvontatás részaránya már eléri a 35,1 százalékot. Ez utóbbi tovább emelkedik, hiszen a napokban adták át a Budapest—Kelebia villamosított vasútvonalát, s jó útemben halad a Cegléd—Kiskunfélegyháza—Kiskunhalas közötti vonal villamosítása is. Néhány év múlva pedig Budapestről Szegedig

is villamosmozdonyok közlekednek majd. Természetesen ehhez egyre több villamosmozdonyra is szükség lesz, ami viszont a vasút anyagi lehetőségének a függvénye. Addig is a meglevőket kell megfelelően, maximálisan kihasználni. A gazdaságosságot szolgálja többek között az is, hogy egyes állomásokon a tolató gőzmozdonyokat Dieselekre cserélik fel. Az idén kapott többek között Diesel-tolatómozdonyt a szegedi személypályaudvar, Baja és Kiskunhalas állomás.

Az említett másik módszernek, a gazdaságos vontatásnak lényege, hogy a mozgó vonat tömegében levő mozgási energiát ne emésszék fel felesleges fékezéssel, hanem a lendületet kihasználva, vonóró kifejtése nélkül minél többször futtassák ki a vagonokat. Ezt megfelelő forgalmi feltételekkel tudják biztosítani úgy, hogy időben kezelik a jelzőket, indokolatlanul nem állítják meg a vonatokat, s csökkentik a vonatfelftartásokat.

Az említett intézkedések eredménye igazolta az előzetes várakozást. A vontatójárművek ésszerű felhasználásával az első három negyedéven belül a tervezetthez képest 4,8 millió forintot takarítottak meg.

Hasonló súllyal kezelik az úgynevezett „egyéb célú” energia-felhasználást. Ide tartozik a világítás, a fűtés és az ipari célú gépek üzemeltetése. A gyakorlati végre-

hajtás érdekében minden szolgálati helyen energiaőrri hálózatot hoztak létre, amit társadalmi mozgalommá kívánnak fejleszteni. Az energiaőrök sokrétű feladatai közül csak egy párat említünk: intézkedniük kell a szenterek környékén lehulló szén felszedésére, a gázolaj elcsurgások megszüntetésére, a csarnokok, irodák, műhelyek felesleges villany-egőinek kikapcsolására, a rakodóterületek felesleges világításának lekapcsolására, a szállítóeszközök üresjáratának megszüntetésére, stb. A már felállított energiaőrri hálózat működésének hatására eddig is már csökkent a pazarlás.

Idén, az egyéb célú energiafelhasználás lényegében az elmúlt évről azonos szintű, annak ellenére, hogy a műszaki fejlesztés és a szociális ellátás javítása érdekében több új, jelentős energiafogyasztó létesítményt helyeztek üzembe. Így például Makón szociális épületet, Békéscsabán kocsijavító műhelyt, az igazgatóság területén több fénysorompót adtak át. Az egyéb célú energiafelhasználás nagyságát jól érzékelteti, hogy erre a célra az évben mintegy 42 millió forintot terveznek felhasználni.

Az elért eredmények mellett a vasúti igazgatóságnál már előre is tekintenek. Az energiatakarékosság érdekében jövőre a fajlagos hőfelhasználást mintegy öt százalékkal tervezik csökkenteni. Gellért József

Új módszerekkel védik a talajt

Tízéves tudományos kutatómunka fejeződött be a Kertészeti Egyetemen: a talajtan tanszék szakemberei megvizsgálták az ország valamennyi víz- és szélpusztította területét, s azok talajmintáit laboratóriumban elemezték.

Fekete Zoltán egyetemi tanár, a kutatócsoport vezetője elmondotta: a nagyszabású vállalkozásra azért volt szükség, mert az erózió évről évre mind nagyobb területeket sújt, és egyre jelentősebb károkat okoz a népgazdaságnak. Főként a lejtőket és a széljárásnak jobban kitett homokos síkságokat veszélyezteti, ahol a felgyorsult vízfolyás lehordja a talajban levő szemcséket, a növények táplálásához nélkülözhetetlen tápanyagokat pedig kivonja a földből. Az ellene történő védekezés viszont mindaddig nem járt kellő sikerrel, mert a rendelkezésre álló talajvédelmi eljárásokat az esetek felében nem alkalmazták.

A tanszéken kísérleteket végeztek a zömeben hazai gumigyarak hulladékanyagából készült talajstabilizáló kötőanyagokkal. Azt tapasztalták, hogy ezek a talajba nem járt kellő sikerrel, mert permetezve általában két-három hónapig olyan vékony felületet képeznek, amely nem tud kikezdeni, a szél is könnyűen elhordja, és általában nem a megfelelő helyen, és általában nem a kívánt mértékben alkalmazták. szerrel áthatol rajta, (MTI)

Az egyetem munkatársai több közös gazdaság területén végeztek talajtan vizsgálatokat, s az ezekkel kapcsolatos tapasztalatokat a helyszínen beszélték meg az érdekeltektől. A talajmintákat a Budaörs-Kamaraerdőn, Szombathelyen, Szekszárdon, Borsodban és Zempléneben adtak tanácsokat az ottani adottságoknak legjobban megfelelő eljárások alkalmazhatóságát illetően. Az elmélet és a gyakorlat termékeny együttműködésének jegyében folytatott konzultációk a lejtős területi gazdálkodás csaknem valamennyi megoldására váro problémájára választ adtak.

Az elmélet és a gyakorlat termékeny együttműködésének jegyében folytatott konzultációk a lejtős területi gazdálkodás csaknem valamennyi megoldására váro problémájára választ adtak.

Karácsony a tévében

A hagyományos családi ünnep az élő, szülői mesészavak mellé sok tévés mesét, bábfilmet, zenés és irodalmi műsort kínál a televízió a gyerekeknek. Legelsőül Halász Judit kitaláló filmjét említjük: „Szél hozott, szél visz el” címmel Szabó Lőrinc, Weöres Sándor, A. Milne, Móra Ferenc, Tarbay Ede verseit Bródy János, Szörényi Szabolcs, Tolcsay Béla zenéjével adja elő, a Fonográf együttes kíséri, és sok-sok taps — a felvétel színhelyén lelkesedő apróságoké. A Kardos Ferenc rendezte műsor idejére, 24-én, érdemes átkerézkedni a szomszédba —, ha ott éppen van színes készülék. Ugyanezen a napon, délelőtt, a Tom Sawyer kalandjainak gyermekszínházi előadását közvetítik. Délután Aladinna és az ő csodálműveivel találkozhatunk a kicsik — szovjet bábfilmváltozatban. A nagyobbaknak, tizenéveseknek ajánljuk az En szerintem az élet... című zenés szórakoztató műsort; olyan irodalmi művek (Janikovszky Éva, Mándy Iván, Zelk Zoltán és

mások írásai) feldolgozásai kerültek bele, amelyek a gyermekek sajátosságait, a gyerekek gondolkodásának egyéni és rokonszónait mutatják be.

Kedden a Cimbora matiné szolgál meglepetéssel: a Józsefvárosi Színházban a kedvünkért Vörösmarty művét, a Csongor és Tündét próbálják, a szemünk láttára alakul a színházi előadás, s a rendező, Ruszt József nemcsak a mű előadásához, megértéséhez ad segítséget, hanem a színesi instrukciókkal is érthetőbbé és világosabbá teszi a mű mondanóját. A délutáni gyermekirodalmi műsorban a király meghirdeti szerte az országban, hogy jelentkezzenek azok a rendezők, akik előadásaiikkal mindkét lányát képesek megnevelni. Sereglenek az emberek, peregnék a programok, de amin az egyik lány szívóbb kacsag, azon sírva fakad a másik, és fordítva. Ebben a szituációban részletek elevenednek meg az Özből, a Pinocchio-ból, a Tanár úr kérem-ből, elhangzik a Se-hallását Dömötör és a Szeg-

get szeggel. A főbb szereplők Koncz Zsuzsa, Zala Márk, Koltai Róbert, Patkós Irma, Lázár Ervin meséjében, amelyet A kisfiú és az orosz lány címmel ugyanezen a napon vetítettek, a gyerekek legnépszerűbb figurái jelennek meg, hogy izgalmas és nevetető kalandokat éljenek át. Dayka Margit, Feleki Kamill, Bálint András, Esztergályos Cecília és Márkus László a film felnőtt szereplői.

Újság vakok számára

A Göteborgs-Posten című svéd napilap olvasótáborára az elmúlt nyáron különösen meggyőző volt. A világon először az újság vakírással is megjelent.

A csökkent látóképességű előfizetőkhez egy a hagyományos telefonhálózathoz kapcsolt különleges készülék kereszttel juttatták el a lapot. A készülék egy tü segítésével Braille írással egy lemezbe karcolta a szöveget,

melyet egy a telefonhoz kapcsolt magnetofon rögzített. A Göteborgs-Posten szerkesztője szerint egy újság Braille írással való rögzítése mintegy kilencven percig tart. A szöveg átadására éjszaka kerül sor, mikor a vonalak kevésbé vannak leterhelve. A szolgálat egy miniszámítógép közvetíti a telefonutalajdonos felvételkészülékéhez.